VIIKONVAIHDE

Kasvisruoka maistuu. Kotkan kouluissa kasvisvaihtoehto on tarjolla joka päivä. Sivu 17

Presidentin nimi. Vastavalitun presidentin nimi vie ajatukset puun ja kuoren väliin. Sivu 17

Palkittu emäntä. Tuula Notkonen Multialta voitti isäaiheisen kirjoituskilpailun. Ensimmäinen runo syntyi alle kouluikäisenä. Sivu 18

Haaveesta tuli totta senioriteatterissa

Maalaistalon emäntä Hilkka Kirvesniemi ei elämänsä ruuhkavuosina aavistanut, että hänestä tulee vielä innokas näyttelijä. Lapsuuden haaveesta tuli totta Mikkelin senioriteatterissa.

KARI SALONEN

TÄYTTÄ ELÄMÄÄ

Juttusarja esittelee valintoihinsa tyytyväisiä senioreita. EU:n teemavuosi kannustaa aktiiviseen ikääntymiseen ja toimintaan yhdessä eri sukupolvien kanssa. Aina on oikea ikä!

Hilkka Kirvesniemellä (vas. edessä) on yksi päärooleista näytelmässä Ikäihminen kohtaa teknologian. Kenraaliharjoituksessa ovat mukana myös Nasti Kurikka (oik. edessä), takana Helena Mölkänen (robotti), Liisa Kaukonen, Anna-Maija Parviainen, Raija Pehkonen ja Lauri Kopperi.

MIKKELI (MT)
Kenraaliharjoitus on meneillään Kiiskinmäen päiväkeskuksessa. Teatteriryhmä Kutkutus on tilattu Helsinkiin esityksellä, jossa ikäihminen kohtaa teknologian kaikkine vempaimineen.

Yhdessä päärooleista nähdään **Hilkka Kirvesniemi**, 76.

”Kun olin kansakoulussa, mieleni teki kovasti päästä mukaan näytelmiin, mutta opettaja ei koskaan ottanut.”

Niinpä teatteriharrastus oli jäädä kokonaan kokematta.

”Kuinka ollakaan. Kun mieheni kuoli, lääkäri kehotti minua tulemaan tänne päiväkeskukseen.”

Kirvesniemi pani merkille, että päiväkeskuksessa kokoontuu joukko iloisia ihmisiä ja heillä on hauskaa keskenään.

”En heti tiennyt, mitä porukkaa se oli, mutta sitten ilmoitustaululla haettiin lisää väkeä Kutkutukseen.”

Topakka emäntä, hieno neiti

Ohjaaja **Sari Mäkitalo-Tulokas** kysyi tulevalta näyttelijältä, mitä rooleja hän haluaisi näytellä.

”No ainakin maatalon emäntää ja hienoa neitiä”, Kirvesniemi vastasi. Kumpikin toive on sittemmin toteutunut.

Näytelmässä Aittaromantiikkaa topakka emäntä pisti miestään ruotuun. Laiskansutkea mies livahti naapurin Iitaa vokottelemaan kun lehmiaitaa piti tehdä.

”Tuossa on ovi, ala kävellä”, emäntä komensi.

”Se oli hauska näytelmä. Siinä minä oikein polkaisin jalkaa sille miehelle, kun ei se vaihtanut likaisia vaatteitakaan kuin kerran kuussa.”

Mielikuva hienosta neidistä syntyi Kirvesniemelle pikkutyttönä, kun hän peilin edessä kokeili tätinsä lierihattuja.

”Ajattelin, että jos saisin esittää hienoa neitiä, minulla olisi varmasti lierihattu päässä niin kuin on ollutkin.”

Itse kehitelty pysyy mielessä

Näytelmien teemat ja juonet syntyvät teatteriryhmän yhteistyönä. Roolit kehkeytyvät kunkin näyttelijän mielessä ja siksi teatterilaiset puhuvat mielen käsikirjoituksesta.

”Minulle nämä tarinat tulevat mieleen, kun valvon yöllä”, Kirvesniemi kertoo.

Käsikirjoitusta ei perinteiseen tapaan kirjoiteta paperille. Saattaisikin luulla, että yleisön eteen on pelottava mennä.

Kirvesniemen tunne on päinvastainen.

”Kun tarina on itse kehitelty, se pysyy paremmin mielessä. Vuorosanat saattavat hiukan muuttua esityksestä toiseen, mutta eihän yleisö tiedä, miten sen tarinan pitää mennä.”

Kirvesniemi sanoo olevansa hyvin onnellinen harrastuksestaan. Savolaisittain sanottuna ”minä saan ihan voimoo tiältä”.

Hyvä mies, sama peti

Teatteri ei käynyt mielessäkään, kun Kirvesniemi aloitteli työuraansa tarkkailukarjakkona. Haaveet olivat aivan toisenlaiset.

”Olin kesäaikaan yhdessä talossa kierrolla ja minut laitettiin aittaan nukkumaan. Aitan katto vuosi ja minä siirtelin sänkyä paikasta toiseen, etten kastuisi. Silloin ajattelin, että voi kun saisin hyvän miehen ja olisi sama peti joka yö.”

Hyvä mies löytyikin ja perheeseen syntyi kaksi poikaa. ”Nuorempi poika asuu Mikkelissä, ja hän käy paljon auttamassa, kantaa puut ja tekee lumityöt.”

Osaketta tarjottu turhaan

Kirvesniemi asuu yhä samassa suuressa maalaistalossa, johon hän tuli 51 vuotta sitten miniäksi Rantasalmelta. Lähimpään naapuriin on matkaa lähes kilometri.

Matka kaupunkiin taittuu talvisin taksilla ja sulan maan aikaan omalla autolla. Osaketta kaupungista on tarjottu, mutta turhaan.

”Minulla on niin juuret maassa, että en minä vielä tällä kunnolla lähde mihinkään.”

Elämä 76-vuotiaana tuntuu Kirvesniemestä monin tavoin elämisen arvoiselta.

”Minulla on enemmän onnen hetkiä kuin niitä vaikeita, vaikka niitä vaikeitakin on ollut mieheni kuoleman jälkeen paljon.”

TARJA HALLA

Teatteriryhmä kurkisti tulevaisuuden kylään

Teatteriryhmä Kutkutus vei viime lauantaina helsinkiläisyleisönsä keskelle vanhusten arkea pienessä kylässä vuonna 2030.

Kauko-ohjatut robotit ovat korvanneet hoitoaseman henkilökunnan. Joka vanhuksella, myös lehmällä, on oma tunnistesiru ja viivakoodi diagnoosia helpottamassa.

Päättäjien harmiksi tulevaisuudenkin vanhukset haluavat asua omissa kodeissaan.

Ikäihminen kohtaa teknologian -esitys sai yleisön lämpenemään pitkiin aplodeihin Lasipalatsin elokuvateatterissa. Keskustelu virisi siitä, ovatko nykyajan vempaimet oikeasti käteviä ja mitä niillä voidaan inhimillisyyttä unohtamatta korvata.

Vanhustyön keskusliiton ja Vanhus- ja lähimmäispalveluliiton tilaamaa esitystä seurasi parisataa katsojaa. Tilaisuus oli osa designpääkaupungin viikonlopputapahtumia.

Keikkaa pukkaa

Teatteriryhmä Kutkutus on 17-vuotisen historiansa aikana keikkaillut eri puolilla Suomea. Takana on myös kiertue Virossa sekä esityksiä Ruotsin ja Tanskan senioriteatteripäivillä.

Toiminta alkoi Mikkelin kaupungin päiväkeskuksessa asiakkaiden aloitteesta, ohjaaja **Sari Mäkitalo-Tulokas** kertoo. Hän on alusta lähtien toiminut ryhmän ohjaajana eli ”luovuuden katalysaattorina”.

Senioriteatterilla on takanaan lähes 400 esitystä. Osa näytelmistä on suuren suosion vuoksi pyörinyt vuosia eri näyttämöillä palvelutaloista korkeakouluihin.

Lypsytaitoisia näyttelijöitä

Näyttelijöiden keski-ikä on 75 vuotta. He ovat ennen eläkkeelle jäämistä työskennelleet monissa eri ammateissa, mutta useimmilla on juuret maalla. Siksi näytelmien aiheet ja tapahtumapaikat kytkeytyvät usein maaseutuun.

Harjoitustauolla selviää, että ainakin joka kolmas ryhmän jäsen on joskus lypsänyt lehmää.

Ammattien kirjoa edustavat bioanalyytikko, maatilan emäntä, opettaja, kassanhoitaja, siistijä, hammaslääkäri, kodinhoitaja ja laivaemäntä.

Kiikkutuoliin ei jäädä

Senioriteatterin tekijät päättivät heti alussa luottaa tarinan rakentajina itseensä. Näytelmien käsikirjoituksia ei tilata mistään vaan juonet ja repliikit kehitetään yhdessä.

”Tätä tapaa tehdä teatteria kutsumme Kutku-metodiksi”, Mäkitalo-Tulokas selittää. Käsikirjoitus elää mielessä ja sydämessä näytöksestä toiseen.

Teatteriryhmälle on myönnetty useita palkintoja ja siitä on tehty vuosikymmen sitten myös väitöskirja.

Väitöskirjan tekijä **Leonie Hohenthal-Antin** luonnehti teatteriryhmä Kutkutusta protestiksi kiikkutuolikulttuurille. Teatterissa on lupa unohtaa ikä, vaivat ja murheet.

”Kutkutus on marssittanut näyttämölle juopot, hullut, viagran vikisijät, huorat, papit ja punkkarit rikkoen rajusti ikääntymisen kulttuurisia kuvia.”

TARJA HALLA

Kutkutus on marssittanut näyttämölle juopot, hullut, viagran vikisijät, huorat, papit ja punkkarit.

”Sarin perässä mennään vaikka puuhun”, Hilkka Kirvesniemi (vas.) kehuu ohjaaja Sari Mäkitalo-Tulokasta.

FAKTAT

Teatteriryhmä Kutkutus

Toiminta alkoi Mikkelin kaupungin päiväkeskuksessa syksyllä 1995.
Ohjaaja Sari Mäkitalo-Tulokas sai työstään Mikkeli-palkinnon 2002.
Teatteriryhmälle myönnettiin yhteistyöstä nuorten kanssa Vuoden isovanhempi -palkinto 2007.
Näytelmiä ja sketsejä on esitetty 386 kertaa. Esityksillä on ollut yli 36 000 katsojaa.
Vuosittain ryhmässä on 15–20 näyttelijää. Keski-ikä on 75 vuotta.
Lisätietoja: www.kutkutus.fi

Kauko-ohjattu robottiasema passittaa luulosairaan valelääkärille. Potilaana Anna-Maija Parviainen.

”Mitenkäs se seksielämä”

Miehet ovat häviävä luonnonvara, **Anna-Maija Parviainen** huokaa. Hän on matalaäänisenä näytellyt rengin ja isännän rooleissa niin usein, että välillä tekee mieli olla nainen.

Teatteriryhmään kuuluu 15–20 näyttelijää, joista miehiä on enimmilläänkin muutama.

Yksi Parviaisen mielirooleista oli gallup-kyselijä näytelmässä Möttösen perhe-elämää. Hänestä oli hauskaa keksiä kaikenlaista udeltavaa.

”Kysyin emännältä, että mitenkäs se seksielämä. Ohi, vastasi emäntä ja ihmisiä nauratti.”

Parviainen hakeutui teatteriryhmään pian sen jälkeen, kun jäi eläkkeelle. Hän työskenteli vuosikymmeniä kyläkaupan myyjänä ja asui kyläkoulussa, jossa puoliso työskenteli opettajana.

”Mieheni hukkui pilkkimatkalla. Mieliharrastus koitui hänen kohtalokseen.”

Kauppakoulun jälkeen nuorelle naiselle oli ovi auki moneenkin työpaikkaan.

Ennen puolison tapaamista hän toimi lyhyen aikaa Etelä-Savon tuottajaliitossa, josta hän lähetteli torihintoja viikottain Maaseudun Tulevaisuuteen.

Savon Sanomat olisi napannut hänet toimittajaksi, mutta palkka oli huonompi kuin tuottajaliitossa.

Parviainen on 76-vuotiaana hyvässä kunnossa. Hän harrastaa vesijumppaa, kuivajumppaa, kävelyä ja talvella hiihtoa.

”Liikunta on lääkettä”, Parviainen vakuuttaa.

TARJA HALLA

jatkuu seuraavalla sivulla